

TRIKRÁT O DISKRIMINÁCI

(OUTSIDER, ROVNOST
a AFIRMATÍVNA AKCIA)

PaedDr. Jana KABABÍKOVÁ

PRACOVNÝ LIST:	
OUTSIDER (v literatúre a v živote)	
Vzdelávacia oblasť:	ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ
Cieľová skupina:	tretí ročník (septima)
Predmet:	občianska náuka (resp. triednická hodina)
Ciele:	vyhľadávať kľúčové informácie v texte, sformulovať prejavy diskriminácie a outsiderstva, aplikovať vedomosti týkajúce sa diskriminácie, vysvetliť význam pojmov
Kompetencie:	Žiak/ žiačka ovláda základy kritického čítania, t. j. vie vnímať problémy uvedené v textoch ukážok a identifikovať ich, sformulovať protirečenia, ktoré sa v texte nachádzajú, rozlíšiť správne a nesprávne postoje k životným situáciám, rozpoznať v konkrétnych situáciách porušovanie ľudských práv a prejavy diskriminácie, uviesť dôsledky predsudkov a nerešpektovania kultúrnych odlišností príslušníkov rôznych sociálnych skupín.
Popis:	V pracovnom liste sú tri literárne texty, ku ktorým sa viažu úlohy na rozvoj občianskych postojov a tiež úlohy na precvičovanie vedomostí získaných v TC Občan a štát a TC Človek a spoločnosť.
Medzipredmetové vzťahy:	slovenský jazyk a literatúra
Prierezové témy:	osobnostný a sociálny rozvoj, multikultúrna výchova
Odporúčanie:	Pracovný list je vhodný používať na hodinách občianskej náuky venovaných ľudským právam (TC Občan a štát a TC Človek a spoločnosť) alebo v rámci triednických hodín. Žiaci pracujú samostatne alebo v dvojiciach.
Reflexia:	Po ukončení práce s pracovnými listami žiaci spolu s učiteľom analyzujú svoje odpovede. Je vhodné pokračovať v diskusii, aby všetci žiaci mohli vyjadriť svoj názor alebo popísať svoje skúsenosti.
Pomôcky:	internet, notebook
Zdroje:	Moravsko-panónske legendy. In: IHNÁTKOVÁ, N. et al.: <i>Čítanka pre 1. ročník gymnázií a stredných škôl</i> . Bratislava: Litera, 1994. ISBN 80-85452-35-9 HUGO, V.: <i>Chrám Matky Božej v Paríži</i> . Bratislava: Tatran, 1984, s. 268 – 269. URBAN, M.: <i>Prózy</i> . Bratislava: Kalligram, 2012, s. 69 – 96. ISBN 97-88081-01-6-790
Časová náročnosť:	15 - 20 minút práca + 10 - 15 minút analýza + 5 – 10 minút diskusia
Vypracovala:	PaedDr. Jana Kababíková

Pracovní list pre stredné školy

Ročník: tretí

Predmet: občianska náuka

TC: Občan a štát, Človek a spoločnosť

Pracujte s textom:

Prečítajte si nasledujúce ukážky:

Ukážka 1:

Keď bol v Benátkach, zišli sa proti nemu biskupi a kňazi i mnísi ako havrany na sokola a pozdvihli trojjazyčný blud a hovorili: Človeče, povedz nám, prečo si utvoril teraz Slovienom písmená a učíš ich, čo nikto iný predtým nevynašiel, ani apoštoli, ani rímsky pápež, ani Gregor Bohoslovec, ani Hieronym, ani Augustín? My však poznáme len tri jazyky, ktorými sa patrí v knihách sláviť Boha: hebrejský, grécky a latinský.

Odpovedal im Filozof: **Či neprichádza dážď od Boha na všetkých rovnako? Či slnko nesvieti tak isto na všetkých? Či nedýchame na vzduchu rovnako všetci? A tak vy, nehanbíte sa, tri jazyky len uznávajú a prikazujú, aby ostatné národy a plemená boli slepé a hluché?** Povedzte mi, či Boha robíte bezmocným, že nemôže toto dať, alebo závistlivým, že nechce? My však národov mnoho poznáme, knihy majúcih a Bohu slávu vzdávajúcich každý svojím jazykom. Ako známo, sú to tieto: Arméni, Peržania, Abazgovia, Iberi, Sugdi, Góti, Avari, Tyrsi, Kozári, Arabi, Egyptania, Sýrčania a mnohé iné.

ZDROJ: Moravsko-panónske legendy

Ukážka 2:

Čas plynul. Quasimodo bol už na pranieri najmenej pol druhu hodiny, mučený, týraný, neprestajne vysmievavý a takmer kameňovaný.

...

Po niekoľkých minútach prešiel Quasimodo zúfalým pohľadom po dave a ešte srdcervúcejším hlasom zvolal znova: „Piť!“

Všetci sa rozosmiali.

„Napi sa tohoto!“ vykrikoval Robin Vyrážka a hodil mu do tváre špongiu namočenú v stoke. „Na, tu máš, ty hnusný hrbatý hlucháň, som tvojím dlžníkom.“

Akási žena mu hodila kameň do hlavy: „To ťa odnaučí zobúdať nás v noci tvojím prekliatym zvonením.“

ZDROJ: Victor Hugo: Chrám Matky Božej v Paríži

Ukážka 3:

Z pustých polí vial tichý vetrík, len v jeho duši sa dvíhala sklúčenosť a zúfalstvo. Žil sedemdesiat rokov, a hľa — vyháňajú ho. Sedemdesiat rokov sa bil s prírodou, sedemdesiat rokov sa modlil, a teraz mu akási nemilosrdná sila vydiera z rúk opraty. Všetko sa mení okolo neho, všetko uteká, a on, čo bežal sedemdesiat rokov, ostáva pozadu sťa bezmocné dieťa. Jeho vlastný syn ho neuznáva, vylučujú ho zo spoločnosti ako starú, rozheganú skriňu... Na jeho tvári však nebolo ani radosti ani sklamania... Prebudil sa zmierený so všetkým. Jeho tvár bola výrazná, s plným, trochu naježeným obočím, v ktorom sedel vzdor vedno s vôľou, chystajúc sa podchvíľou vybuchnúť, lámať prekážky mocnými rukami, čo ťažko spočívali na kolenách.“

ZDROJ: Milo Urban: Staroba

Otázky k textu:

1. Ktorú nadčasovú hodnotu vyzdvihuje Filozof v podčiarknutých vetách v ukážke 1?

2. V ukážkach 2 a 3 je postavou outsider. Uvedte dôvod ich outsiderstva.

postava	dôvod

3. Uvedte, ktoré tri z nasledujúcich literárnych postáv môžeme označiť slovom outsider:

- a) Anča-zmija b) kráľ Kreon c) kupec Ondrej Tráva d) Maco Mlieč
e) Jozef Mak f) kráľovná Gertrúda g) Peter Griňov h) Jano Palčík

4. Uvedte ku každej postave, ktorú ste vybrali v otázke 2, aspoň jeden dôvod, prečo je outsiderom.

postava	dôvod

5. Uvedte 4 charakteristiky človeka, ktorého možno označiť za outsidera.

.....
.....

6. Vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv sa v článku 1 tvrdí: *Všetci ľudia sa rodia slobodní a rovní v dôstojnosti aj právach.*

V praktickom živote sa však táto veta ťažšie dodržiava. Uvedte, ako by ste riešili tieto situácie:

Situácia A: Ste štyri spolužiačky a jednou z vás je Linda, dievča, ktoré však nenesie značkové oblečenie. Plánujete ísť na diskotéku, ale dve z vás nechcú ísť, ak pôjde Linda, lebo ako tvrdia ony, "nebudú sa za "vidláčku" hanbiť pred kamarátmi". Ste v nepríjemnej situácii, všetky tri spolužiačky sú vaše výborné kamarátky a o tejto diskotéke ste snívali už celý mesiac.

a) Snažte sa vcítiť do kože spolužiačky Lindy a uvedte, aké môže mať v tejto situácii pocity.

b) Snažte sa vcítiť do kože dvoch spolužiačok a uvedte dva argumenty, ktoré ich viedli k ich postojom.

c) Uvedte aspoň dva argumenty, ktorými by ste presvedčili dve nesúhlasiace spolužiačky, aby zmenili názor.

d) Ako sa rozhodnete? Použijete demokratické pravidlo a pridáte sa k väčšine? Požičiate Linde svoju značkovú bundu?

Situácia B: Ste svedkom toho, ako sa dvaja spolužiaci Peter a Pavol vysmievajú spolužiakovi Karolovi, že je tučný a nedokáže skočiť do diaľky.

a) Ako by ste sa zachovali, keby ste boli v Karolovej situácii?

b) Prečo sa niekedy správame ako Peter a Pavol? Čo môže byť príčinou toho, že sa niekomu vysmieваме? (Uveďte aspoň 3 rôzne príčiny.)

c) Ako sa zachováte v tejto situácii? Oznamíte to učiteľovi? (Svoje rozhodnutie odôvodnite.)

7. Uveďte z vlastnej skúsenosti dve situácie, v ktorých ste vy osobne alebo niekto z vášho okolia zažili pocity outsidera.

.....
.....

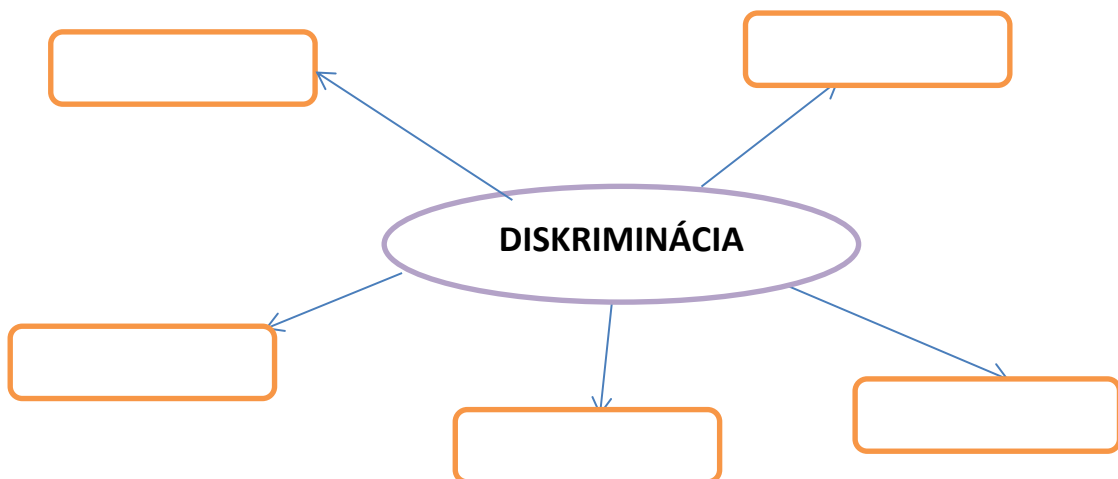
8. Vysvetlite pojmy: ageizmus, mobbing, marginalizácia. (Využite prípadne aj možnosti internetu.)

ageizmus

mobbing

marginalizácia

9. Do pojmovej mapy doplňte 5 slov, ktoré súvisia s pojmom diskriminácia:

10. Vytvorte cinquain podľa inštrukcie:

1. ROVNOSŤ

2.

3.

4.

5.

Inštrukcia:

Do 2. riadka doplňte dve prídavné mená, ktoré súvisia s pojmom rovnosť.

V 3. riadku napíšte tri slovesá v 3. osobe singuláru, ktoré vyjadrujú význam rovnosti pre človeka.

Do 4. riadka dopíšte štyri slová tak, aby ste dokončili vetu: Rovnosť

V 5. riadku je slovo cudzieho pôvodu, ktoré je ekvivalentom slova rovnosť (využite pomoc internetu).

PRACOVNÝ LIST:	
ROVNOSŤ A ROVNOSTÁRSTVO	
Vzdelávacia oblasť:	ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ
Cieľová skupina:	tretí ročník (septima)
Predmet:	občianska náuka (resp. triednická hodina)
Ciele:	vyhľadávať kľúčové informácie v texte, sformulovať prejavy diskriminácie, rovnosti a rovnostárstva, aplikovať vedomosti týkajúce sa diskriminácie, vysvetliť význam pojmov súvisiacich s rovnosťou
Kompetencie:	Žiak/žiačka preukáže schopnosť kriticky myslieť, t. j. vie identifikovať a sformulovať problémy diskriminácie uvedené v texte, rozlíšiť, čo je a čo nie je diskriminácia, rozpoznať v konkrétnych situáciách porušovanie ľudských práv, uviesť dôsledky predsudkov a nerešpektovania kultúrnych odlišností príslušníkov rôznych sociálnych skupín.
Popis:	V pracovnom liste sú tri literárne texty, ku ktorým sa viažu úlohy na rozvoj občianskych postojov a tiež úlohy na precvičovanie vedomostí získaných v TC Občan a štát a TC Človek a spoločnosť.
Medzipredmetové vzťahy:	slovenský jazyk a literatúra
Prierezové témy:	osobnostný a sociálny rozvoj, multikultúrna výchova
Odporúčanie:	Pracovný list je vhodný použiť na hodine občianskej náuky o ľudských právach (TC Občan a štát a TC Človek a spoločnosť) alebo v rámci triednických hodín. Žiaci pracujú samostatne alebo v dvojiciach.
Reflexia:	Po ukončení práce s pracovnými listami žiaci spolu s učiteľom analyzujú svoje odpovede. Je vhodné pokračovať v diskusii.
Pomôcky:	internet, notebook
Zdroje:	TIMRAVA, B. S.: Ľapákovci. In: <i>Hrdinovia</i> . Bratislava: Tatran, 1985, s.148, 157. SOFOKLES: Antígona. Dostupné na internete: ftf.vsmu.sk/files/Sofokles%20-%20Antigona.doc BUKOVČAN, I.: Kým kohút nezaspieva. In: <i>Päť súčasných hier</i> . Bratislava: Tatran, 1987. 365 s.
Časová náročnosť:	15 - 20 minút práca + 10 - 15 minút analýza + 5 – 10 minút diskusia
Vypracovala:	PaedDr. Jana Kababíková

Pracovný list pre stredné školy

Ročník: tretí

Predmet: občianska náuka

TC Občan a štát a Človek a spoločnosť

Pracujte s textom:

Prečítajte si nasledujúce ukážky:

Ukážka 1:

Kreon: Nehanbíš sa, že sa správaš ináč ako ostatní?

Antigona: Je hanbou ctíť si brata?

Kreon: A ten, koho zabil, to ti nebol brat?

Antigona: Bol, boli obaja z tej istej krvi ako ja!

Kreon: A prečo uctievaš tak bezbožne len jedného?

Antigona: Ten druhý brat by nesúhlasil s tým, čo vravíš.

Kreon: Akože by nie. Keď si ho nechceš ceníť viac než toho bezbožníka

Antigona: Nebol predsa otrokom! Bol jeho bratom!

Kreon: Ale plienil túto zem! Tvoj druhý brat ju bránil!

Antigona: Nieto medzi nimi rozdielu pred tvárou smrti.

Kreon: Vždy je rozdiel medzi zlým a dobrým!

Antigona: Ale ja som prišla na svet milovať, nie nenávidieť!

Kreon: Ak chceš milovať - tak miluj v podsvetí!

No nado mnou, kým žijem, žena vládnuť nebude! *ZDROJ: Sofokles: Antigona*

Ukážka 2:

Dievka jedna, Anča, tridsaťročná – nevydatá. Nevydala sa – je mrzáčkou. Lámka jej telo pokazila ešte za malička. Nechodí, len na dlaniach a kolenách čo sa vláči po chyži. Po drienok je pekná; tvár má krásnu dosiaľ, ale nohy si vystrieť nemôže...

A mrzáčka v izbe, v kúte, kde má posteľ, dosiaľ svieti a nespí tiež. Sedí na lavici, nohy skrčené pod sebou. Na lone rozprestreté šitie. Pri nej na dne prevráteného hrnca svieti malá lampa. Veľkú, čo visí nad stolom, vyhasila, do tej dáva gazda olej. Túto sama si drží, aby nevesty, zvlášť Il'a, nevyčítali jej, že pri ich svetle zarába. Celý večer bola oželená. A to vždy tak, keď príde k nim Jano Fuzákovie. Vždy príde jej na pamäť jej detský vek, keď ona potratila zdravé údy. V desiatom roku dostala lámku a od toho času sa nevystrela. Darmo chodili po doktoroch, nešanovali trov, veď bola jediná pri piatich bratoch, neosožilo nič. Ani správce, čo aký chýrečný, nevytrhol ju, len civela, chudla a krčila sa. A tu Janov otec radil jej materi, lkajúcej nad ňou, aby ju pribili na dosku, že ostane rovná. A za tú bezcitnú radu ona, zúfalá od múk, zahorela takou nenávisťou k nemu, že spínala ruky, prosiac a zviňajúc sa na posteli, aby jeho syn na to vyšiel, čo ona, alebo aby umrel. Odvtedy prešlo už dvadsať rokov. Ľudia zabudli na tie časy, i o ňu nedbajú veľa, no Anča zviňa sa zas...

ZDROJ: Timrava: Ťapákovci

Ukážka 3:

ŠUSTEK: Krucifix, tratíme čas...! Začnime (Zimnične.) Hlasujme... no robme už niečo!

FANKA: Hlasovať...? (Nechápavo.) Tu je žena, čo mi pomohla na svet... A tu človek, ktorý ma učil abecedu... A pán Uhrík... pán Uhrík mi dával zamatové mašličky do vrkôčikov... a... a toto je chlapec, ktorého mám... (Zadržáva slzy.) Ako môžem hlasovať...? Proti komu...?

ŠUSTEK: Tak by sa mohlo hádam... Podľa veku!

ONDREJ (v strehu): Ako to myslíte...?

ŠUSTEK: No prosto, aby... aby tí starší, ženatí, čo majú povinnosti...

MARIKA: Ani tým mladším sa nechce umierať, pán doktor!

ŠUSTEK: (horúčkovito) Tak potom... potom podľa spoločenského postavenia! Každý človek má predsa inakšiu cenu, hodnotu... Ľudia si predsa nie sú rovní... Nikdy nebolo, ani nebude...!

UHRÍK (na Tuláka, kričí). On ... on privoláva nešťastie. . . ! On privoláva našu smrť . . .

TOMKO: Iba nechce, aby sme sa stali... spoluvinníkmi!

ŠUSTEK: Sami sa musíme rozhodnúť! Inej možnosti niet...!

TULÁK: Človek nikdy nemá veľa možností... (Pokorne.) No vždy má aspoň jednu. (Pauza.) Ostať človekom.

ŠUSTEK: Ako... človekom? Za každú cenu...?!

TULÁK: Áno. Za každú cenu.

ZDROJ: Ivan Bukovčan - Kým kohút nezaspieva (úryvok, z didaktických dôvodov skrátené a upravené)

1. *Antigona: Nieto medzi nimi rozdielu pred tvárou smrti.*

Uvedená replika z ukážky 1 nepriamo súvisí so Všeobecnou deklaráciou ľudských práv (= VDĽP), v ktorej sa tvrdí (doplňte chýbajúce slovo): Všetci ľudia sa rodia slobodní a v dôstojnosti aj právach.

2. Uved'te repliku Kreona, ktorá je v rozpore so VDĽP a súvisí s jeho vzťahom k Antigone. Vyjadrite svoj názor na postavenie žien v dnešnej spoločnosti.

3. Sformulujte dva návrhy, ktoré by mohli zlepšiť postavenie žien na Slovensku.

4. Uved'te na základe ukážky 2, ktorá z postáv v diele Ťapákovci sa zachovala k Anči veľmi bezcitne. Vyjadrite svoj názor na postavenie hendikepovaných ľudí v dnešnej spoločnosti.

5. Pomenujte tri bariéry, ktoré sú v našej škole „pascou“ pre hendikepovaných študentov.

6. *“Každý človek má predsa inakšiu cenu, hodnotu... Ľudia si predsa nie sú rovní... Nikdy nebolo, ani nebude...!”* tvrdí postava z diela Kým kohút nezaspieva v ukážke 3. Uved'te svoj názor na toto tvrdenie. Uved'te tri príklady nerovnosti a tri príklady rovnosti medzi ľuďmi.

7. V ukážke 3 majú postavy vybrať spomedzi seba jedného človeka, ktorý sa obetuje za zvyšných deviatich a dá sa zastreliť. Navrhli niekoľko kritérií – podľa veku, spoločenského postavenia, hlasovaním... Ako by ste sa rozhodli vy?

8. Vysvetlite význam posledných troch replík ukážky 3. Týkajú sa aj dnešného človeka v jeho každodennom živote?

9. Objasnite rozdiel medzi rovnosťou a rovnosťárstvom. Rozhodnite, v ktorom tvrdení je obsiahnutý princíp rovnosti a v ktorom princíp rovnosťárstva:

a) všetkým zamestnancom dám ako riaditeľ rovnakú odmenu, aby si nezávideli

b) všetci záujemcovia o pracovné miesto majú rovnakú šancu získať ho, ak splnia stanovené podmienky

c) všetci ôsmaci dostanú bez ohľadu na počet bodov získaných vo vedomostnej súťaži rovnakú cenu – pero a USB kľúč, aby neboli sklamaní a nahnevaní

d) všetci žiaci v 1. – 4. ročníku budú mať obedy zdarma, aby mali pestrú a zdravú stravu

e) všetci živnostníci, ktorým sa v tomto roku nepodarilo dosiahnuť zisk viac ako 10%, dostanú od štátu vyrovnávací príspevok, aby tak štát korigoval nerovnosť na trhu a zabezpečil úplnú rovnosť

f) všetci žiaci 3. ročníka budú pokarhaní od riaditeľa školy, pretože sa na WC našli ohorky cigariet a kniha biológie tretiaka Rýchleho, nikto zo žiakov to však neoznámil, to znamená, že súhlasia s konaním tohto žiaka.

10. Priradte k pojmom ich vysvetlenie:

a) pozitívna diskriminácia b) sociálna inklúzia c) marginalizácia d) nepriama diskriminácia
e) sociálna integrácia f) stereotypy g) diskriminácia

I. navonok neutrálny predpis, rozhodnutie, pokyn alebo prax, ktoré znevýhodňujú osobu v porovnaní s inou osobou

II. začleňovanie znevýhodnených do aktívneho spoločenského života a podporu rovnosti príležitostí

III. predstavy, názory a postoje, ktoré určité skupiny ľudí prechovávajú k iným skupinám alebo k sebe samým, sú relatívne nemenné, prenášané medzi generáciami a ťažko odstrániteľné

IV. proces vylúčovania jednotlivcov alebo komunit na okraj spoločnosti

V. zvýhodňovanie diskriminovaných alebo zvýhodňovanie znevýhodnených

VI. všeobecný proces spájania, zjednocovania a vytvárania systému vyššieho stupňa organizovanosti sociálnych javov do komplexného celku

VII. znevýhodňovanie alebo obmedzovanie jednotlivca alebo skupiny osôb zo strany štátu alebo iných ľudí, ktorí majú istú moc, právomoci, z dôvodu ich pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, veku, sexuálnej orientácie, viery, náboženstva, politického či iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, majetku, rodu alebo iného postavenia

PRACOVNÝ LIST:	
AFIRMATÍVNA AKCIA	
Vzdelávacia oblasť:	ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ
Cieľová skupina:	tretí ročník (septima)
Predmet:	občianska náuka (resp. triednická hodina)
Ciele:	vyhľadávať kľúčové informácie v texte, rozlišovať v modelových situáciách prejavy diskriminácie, aplikovať vedomosti týkajúce sa diskriminácie na praktických príkladoch, vysvetliť význam pojmov
Kompetencie:	Žiak/ žiačka ovláda základy kritického čítania, t. j. vie identifikovať a pomenovať problémy uvedené v textoch ukážok, sformulovať svoj postoj k modelovým situáciám, porozumieť postojom rôznych ľudí podľa sociálnej roly, rozlíšiť správny a nesprávny postoj k životným situáciám, rozpoznať v konkrétnych situáciách porušovanie ľudských práv a prejavy diskriminácie.
Popis:	V pracovnom liste sú dva literárne texty, ku ktorým sa viažu úlohy na rozvoj občianskych postojov, jeden modelový prípad, štyri modelové situácie a jeden publicistický text, v ktorých žiaci/žiačky preukážu pochopenie zložitosti problematiky diskriminácie a jej vnímania.
Medzipredmetové vzťahy:	slovenský jazyk a literatúra
Prierezové témy:	osobnostný a sociálny rozvoj
Odporúčanie:	Pracovný list je vhodný používať na hodinách občianskej náuky zameraných ľudským právam (TC Občan a štát a TC Človek a spoločnosť) alebo v rámci triednických hodín. Žiaci pracujú v piatich skupinách, úlohy si rozdelia.
Reflexia:	Po ukončení práce s každým textom v pracovných listoch skupiny spolu s učiteľom analyzujú svoje odpovede.
Pomôcky:	internet, notebook, flipchart a papiere na flipchart
Zdroje:	EZOP: Krab a jeho mať. IHNÁTKOVÁ, N. et al.: Čítanka pre 1. ročník gymnázií a stredných škôl. Bratislava: Litera, 1994. ISBN 80-85452-35-9 EZOP: Lev a myš. Dostupné na internete: http://www.zones.sk/studentske-prace/citatelsky-dennik/9631-bajka-o-levovi-a-mysi-2-ezop/ http://svet.sme.sk/c/3372155/odzvonilo-pozitivnej-diskriminacii-na-americkych-skolach.html#ixzz48quLPdXL
Časová náročnosť:	Text 1,2: 5 – 7 minút + text 3: 10 – 13 minút + 8. otázka: 5 minút + text 4: 10 minút + 10 – 15 minút záverečná diskusia
Vypracovala:	PaedDr. Jana KABABÍKOVÁ

Pracovný list pre stredné školy

Ročník: tretí

Predmet: občianska náuka

TC Občan a štát a Človek a spoločnosť

Pracujte s textami v skupine, rozdeľte si medzi sebou jednotlivé úlohy:

Prečítajte si nasledujúce ukážky:

TEXT 1

Ezop – Krab a jeho mať

Krab žil so svojou matkou na dne mora. Matka bola na svojho syna veľmi pyšná, no ustavične ho nabádala, aby bol lepší. Raz ráno si všimla, že jej malý krab beží po morskom dne bokom, tak ako všetky kraby.

„Bola by som rada, keby si chodil rovno,“ povedala mu. „Vyzeralo by to krajšie.“

„Budem, mama, ak mi ukážeš ako,“ odvetil jej syn. Mamka krabka to skúsila, no zistila, že inak ako bokom chodiť nevie.

Ponaučenie: Nemali by sme ľudí kritizovať za to, za čo nemôžu.

TEXT 2

Ezop – Lev a myš

Kráľ džungle – mocný lev odpočíval po jedle, keď mu pred nosom prebehla malá myška. Lev vymrštil labu a myšku chytil. Chcel ju rozpučiť za to, že rušila jeho pokoj.

Myška začala prosiť: "Nezabíjaj ma. Mocný lev, niekedy ti možno pomôžem zase ja."

Leva pobavila jej reč, ako by mu malá myška mohla pomôcť! Ale myšku predsa len pustil.

Onedlho prišli do džungle poľovníci a chytili leva do siete. Bezmocný lev sa zvíjal v sieti na zemi.

Kým sa lovci od neho vzdialili, potichu prišla malá myška a povedala levovi: "Neboj sa, ja ti pomôžem, som ti predsa zviazaná."

Lev si len smutne povzdychol, neveril jej. Ale myška už svojimi ostrými zúbkami hrýzla sieť a rýchlo sa jej podarilo prehrýzť niekoľko povrazov, až diera bola dostatočne veľká a lev cez ňu mohol ujsť.

Ponaučenie: Aj slabý môže pomôcť silnému.

Otázky 1 – 4 sa vzťahujú k textu 1 a 2:

1. Prečítajte si text 1 a vysvetlite, ako sa jeho ponaučenie prejavuje v našom bežnom živote.
2. Prečítajte si text 2 a uveďte, či sa jeho ponaučenie prejavuje v našom bežnom živote.
3. Prečo máme predsudky voči ľuďom, ktorí sú v niečom iní (postihnutí, nízki, vysokí, ryšaví a pod.)?
4. Uveďte aspoň dva návrhy, ktoré nám pomôžu zbaviť sa aspoň niektorých predsudkov.

predsudok	návrh

TEXT 3

Žiak ZŠ Adam Pokojný má pri písaní motorický problém. Učitelia školy sa preto rozhodli, že povinné písomné práce bude písať doma pod dozorom učiteľa za dvojnásobne dlhý čas. Prospech žiaka sa v písomných prácach výrazne zlepšil.

Avšak rodičia ostatných žiakov požiadali triedneho učiteľa, aby zvolala triedne rodičovské združenie, na ktorom sa do diskusie prihlásili viacerí rodičia:

a) Pán Prvý nesúhlasil s postupom školy a učiteľov, lebo sa domnieva, že keby sa aj jeho synovi venovali učitelia nadštandardne a individuálne, určite by dosahoval lepšie výsledky. Zvažuje, že preloží svojho syna na spravodlivejšiu školu v okolí. K názoru p. Prvého sa pridalo 6 rodičov.

b) Pani Druhá plne súhlasila s postupom školy a pridalo sa k nej 7 rodičov.

c) Pán Tretí žiadal, aby sa odstránila táto diskriminácia ostatných žiakov, pretože aj oni by písomnú prácu písali v domácom prostredí, bez stresov aj bez dvojnásobného času tiež oveľa lepšie, preto sa chce obrátiť na štátnu školskú inšpekciu, aby preverila postup školy.

d) Ostatní rodičia (11) a ani p. Pokojný (zákonný zástupca žiaka Adama) sa k problému nevyjadrili, resp. na triednom rodičovskom združení sa nezúčastnili.

Triedna učiteľka vysvetlila rodičom, že napriek pravidelnej rehabilitácii sa stav motoriky žiaka nezlepšil a tento krok zo strany učiteľov a školy výrazne prispel k zlepšeniu prospechu žiaka Adama.

V závere sa hlasovalo a nadpolovičná väčšina prítomných rodičov odmietla postup školy a učiteľov.

Otázky 5 – 7 sa vzťahujú k textu 3:

5. Ako by ste sa zachovali vy, keby ste boli:

a) rodič jedného zo žiakov triedy (1. skupina)

b) rodič Adama (2. skupina)

c) učiteľ, triedny učiteľ (3. skupina)

d) riaditeľ školy (4. skupina)

e) školský inšpektor (5. skupina)

Názor svojej skupiny stručne napíšte na papier.

6. Uved'te aspoň dva argumenty, či ide/nejde o diskrimináciu ostatných žiakov.

7. Využite internet a:

1. skupina: vysvetlite pojem afirmatívna akcia,

2. skupina: uved'te dva synonymné výrazy k pojmu afirmatívna akcia

3. skupina: objasnite pojem kvóty pre znevýhodnené skupiny

4. skupina: uved'te názov právneho predpisu o antidiskriminácii a rok jeho prijatia

5. skupina: nájdite v školskom zákone (§94 a 107), aké skupiny žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP) existujú a vypíšte aspoň 2, o ktorých ste doteraz nevedeli, resp. vedeli veľmi málo.

8. Rozhodnite, v ktorých prípadoch súhlasíte s konaním učiteľa (a vysvetlite prečo):

a) žiak Anton bol reprezentovať školu v ľahkej atletike a učiteľ mu dovolil, aby si písomnú prácu, ktorú trieda písala deň po atletickej súťaži, napísal o týždeň nesôr

b) žiak Boris včera oslavoval s rodinou pradedkove sté narodeniny a nestihol si napísať domácu úlohu, ktorú trieda dostala pred týždňom

c) žiak Cyril nemá doma ani počítač, ale učiteľ akceptuje odovzdanie referátu len prostredníctvom mejlu

d) žiak Daniel chodí každý deň po vyučovaní pracovať ako brigádnik do obchodného domu a neodovzdal do stanoveného termínu slohové cvičenie, tak ho učiteľ ohodnotil známku nedostatočnú.

TEXT 4

Odzvonilo pozitívnej diskriminácii na amerických školách

Americký Najvyšší súd vo štvrtok tesnou väčšinou zakázal školám v krajine, aby v rámci programov na podporu znevýhodnených skupín prihliadali na rasu ako na rozhodujúcu okolnosť.

29. jún 2007 o 7:54 SITA

WASHINGTON 29. júna (SITA/AFP) -

Súd rozhodol v prospech bielych rodičov, ktorým takzvaná politika rasovej rovnováhy v štátoch Washington a Kentucky znemožnila umiestniť svoje deti do škôl najbližších miestu ich bydliska. Politika rasového vyrovnávania, ktorú uplatňujú stovky školských správ po celom území Spojených štátov od zrušenia rasovej segregácie v roku 1954, uprednostňuje pri prijímaní deti z afroamerických a iných menšinových etnických komunít v prípadoch, keď je o štúdium na konkrétnej škole príliš veľký záujem alebo ak školské správy usúdia, že na nej študuje už dostatočne veľa bielych detí.

Školy môžu uplatňovať úctyhodný cieľ nediskriminácie, v jeho mene však nemožno diskriminovať na základe rasy, napísal predseda Najvyššieho súdu John Roberts v zdôvodnení rozhodnutia, ktoré súd prijal v pomere päť hlasov ku štyrom. Uznat' "rasové vyrovnávanie ako naliehavý štátny záujem by ospravedlňovalo vynucovanie pomerného zastúpenia rás v americkej spoločnosti", čo odporuje právu na rovnaké zaobchádzanie tak, ako ho garantuje ústava, napísal predseda súdu Roberts.

ZDROJ: <http://svet.sme.sk/c/3372155/odzvonilo-pozitivnej-diskriminacii-na-americkych-skolach.html#ixzz48quLPdXL>

Otázky 9 – 10 sa vzťahujú k textu 4:

9. Diskutujte v skupine o uvedenom článku a uveďte 1 argument o správnosti/ nesprávnosti rozhodnutia súdu.

10. Uveďte po 2 argumenty, prečo sú kvóty pre znevýhodnené skupiny dobrým krokom a prečo nie.

Kvóty sú dobré, lebo	Kvóty nie sú dobré, lebo